

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Мария Петрова Видолова,

член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в СУ „Св. Кл. Охридски“, Научна област 3 – „Социални, стопански и правни науки“, Професионално направление - 3.8. „Икономика“ /Корпоративни и поведенчески финанси на български, немски и английски език/

Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на научното жури,

Представеното становище е в изпълнение на Заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“, № РД - 38-94 от 07.02.2022 г., с която съм избрана за член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в научна област 3 – „Социални, стопански и правни науки“, Професионално направление - 3.8. „Икономика“, научна специалност - /Корпоративни и поведенчески финанси на български, немски и английски език/, обявен в ДВ бр.103 от 10.12.2021 г.

В обявения конкурс е подал документи един кандидат, а именно – гл. ас. д-р по ик. Божидар Людмилов Недев, преподавател в Стопанския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“, катедра „Финанси и счетоводство“.

Становището е съобразено с изискванията на ЗРАС в Р България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“. При реализирането на процедурата не са открити допуснати нарушения. Представена е справка за изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ.

1. Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Божидар Недев е магистър по икономика – финанси и банково дело. Има защитена дисертация на тема „Анализ на ефекта на инерцията на Българската фондова борса АД в периода 2004 – 2017 г. от гледна точка на поведенческите финанси“. От 2014 г. е последователно хоноруван преподавател към катедра „Икономика“, асистент и гл. асистент към катедра „Финанси и счетоводство“. Ръководител е на магистърските програми „Финанси и банково дело“ и „Финанси, инвестиции и финтех“. Член е на Факултетния съвет на Стопански факултет към СУ „Св. Кл. Охридски“, Заместник-председател на Сдружението на завършилите Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. През 2020 г. е номиниран за признат изследовател във връзка с научно изследване на тема: „Менталното здраве и застаряващото население в Европа – насоки за разработване на публични политики“ .

Лекционните курсове и семинарните занятия, които д-р Недев води са по:

- „Въведение във финансите“ (на английски език) – лекции и семинарни занятия
- „Въведение в поведенческите финанси“ (на английски език) – лекции и семинарни занятия
- „Финансови институции и пазари“ – лекции и семинарни занятия
- „Финанси“ (на английски език) – лекции
- „Финанси“ – лекции
- „Поведенческа икономика и финанси“ – лекции
- „Анализ на финансовите пазари“ – лекции,
- „Корпоративни финанси“ – семинарни занятия.

По години е представена справка за аудиторната и извънаудиторна заетост на кандидата.

2. Обща характеристика на научноизследователската и научно-приложна дейност на кандидата

По конкурса за заемане на академичната длъжност “доцент” гл. ас. д-р Божидар Недев представя достатъчни по обем, съдържание, тематична насоченост и разнообразие на проблематиката публикации, които напълно

отговарят на обхвата и научната класификация на обявения конкурс. Кандидатът е автор или съавтор на 30 публикации, в т.ч. две монографии – „Поведенчески изследвания на международни капиталови пазари“ и „Ефектът на инерцията на Българската фондова борса АД - анализ от гл.т. на поведенческите финанси“, 5 студии – „Companies with best and poorest performance on the BSE AD in the period 2004 – 2007 as of momentum effect“, „Winners-only momentum trading strategy on the Bulgarian stock exchange AD“, „Разпространение на алгоритмичната и високочестотната търговия на чуждестранните фондови пазари – имат ли те приложение и в България?“, „Исторически корени на поведенческата финансова мисъл“ и „Инвестиционното посредничество в България и търговия на „БФБ – София АД“, както и 23 статии по проблемите, свързани с поведенчески изследвания на Българската фондова борса, теория и приложения на сплайн-функциите, разпространение на алгоритмичната и високочестотната търговия на чуждестранните фондови пазари и др., подробно описани в списъка с публикациите на кандидата. За участие в конкурса са подбрани 14 научни публикации, от които 2 монографии, 2 студии и 10 статии. Кандидатът има редица участия в научни конференции. Д-р Недев участва в 7 научно-изследователски проекта и е бил научен ръководител на двама дипломанти в Стопанския факултет.

2.1. Монография

Кандидатът е автор на научно изследване на тема „Поведенчески изследвания на международни капиталови пазари“, изд. „Ес Принт“ ООД, С., 2021 г. ISBN: 978-619-7121-43-8, с общ обем от 195 стр.

Монографичният труд е посветен на изследване проблемите, свързани със значимите фундаментални, технически и календарни пазарни противоречия /аномалии/, които са документирани на световните финансови пазари с акцент върху ефекта на инерцията и ефекта на

краткосрочната обръщаемост на възвращаемостта в условията на свръхволатилност на финансовите пазари. Авторът търси отговори на въпроса, дали ефектът на инерцията съществува на един развит капиталов пазар, какъвто е американският и един развиващ се пазар, какъвто е китайският в рамките на изследвания период от 1997 г. до 2018 г. Ефектът на инерцията (опростената стратегия) е по-силно изявен на фондовата борса в Ню Йорк, отколкото на тази в Шанхай. Емпирично се доказва, че опростеният напречен ефект на инерцията е по-силно изявен на капиталовия пазар в САЩ, отколкото на този в Китай, като структурите на аномалията са различни на двете борси. Нещо повече, като взема предвид променящата се икономическа обстановка в периода на икономически подем и периода на възстановяване от кризата през 2008-2009 г., авторът изследва дали ефектът на противоположността съществува на Българската фондова борса АД в рамките на периода от 2004 г. до 2017 г. Въз основа на проведеното емпирично изследване на 64 инерционни инвестиционни стратегии авторът доказва, че ефектът на противоположността при БФБ АД не е наличен през целия изследван период.

В рамките на анализа се проследява възникването на науката за поведенческите финанси, дискутира се поведенческата теория на портфейла като алтернатива на теорията на портфейла на Марковиц, извеждат се различията при тълкуване ролята на отделните фактори в моделите за оценка на активите според традиционната и поведенческата теория. Авторът разглежда хипотезата за адаптивните пазари, като я противопоставя на хипотезата за ефективните пазари, което допринася за извеждането на основните видове пазарни аномалии. Логически доказва, че поведенческите финанси не отхвърлят традиционните модели за оценка на капиталовите активи, а само свързаните с тях тълкувания на изведените фактори, обясняващи възвращаемостта.

Специално внимание е отделено на инвеститорското поведение и склонностите, водещи до вземане на нерационални решения и по-висок рисков апетит, както и на концепциите, изследващи разновидностите на пазарните аномалии.

Избраната методология на изследването и получените емпирични резултати подкрепят авторската идея, целта и поставените изследователски задачи от автора.

2.2. Оценка на другата научна продукция на гл.ас.д-р Божидар Недев

Другият монографичен труд „Ефектът на инерцията на Българската фондова борса АД /Анализ от гледна точка на поведенческите финанси/“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2021 г., с обем от 173 стр. е посветен на изследване на една от най-значимите пазарни аномалии на капиталовите пазари – ефекта на инерцията с фокус върху поведенческите финанси. Монографията се базира на защитения дисертационен труд на автора. Проследена е еволюцията и историческите основи на поведенческата финансова мисъл, когнитивните и емоционални поведенчески склонности на инвеститорите, както и влиянието на редица фактори, формиращи ефекта на инерцията върху световните капиталови пазари. Проведеното емпирично изследване и направените изводи хвърлят нова светлина върху функционирането на българския фондов пазар, както и върху неговата уязвимост от финансови сътресения.

Представените във връзка с конкурса други публикации – студии, статии и др. са индексирани в признати научни бази от данни, сред които и световноизвестни като SCOPUS, и представляват значими резултати от труда на д-р Недев до момента. Приложената справка за научните приноси, генерирана от системата „Авторите“, доказва, че изследователският му

интерес се простира отвъд тези публикации и той безспорно притежава умения за самостоятелна изследователска работа.

3. Основни научни и научно-приложни приноси

Представените за рецензиране публикации свидетелстват за широта на научните интереси на кандидата и неговите способности да извършва приемливи количествени и качествени научни изследвания в гранични области. Последното е безспорно доказателство за академичните му качества и готовност да прилага в изследванията си методики от други научни области. Всички представени публикации във връзка с конкурса доказват познаване на методиката на научните изследвания в областта, за която се кандидатства, и представляват чудесна илюстрация на еволюцията в академично израстване на кандидата. Научните публикации на д-р Недев съдържат на места оригинални авторски виждания и разсъждения, което е особено ценно в избраната професионална област.

Научните и научно-приложни приноси на кандидата могат да бъдат открити в следните области:

- Д-р Б. Недев е систематизирал тези и идеи за основните различия между традиционната финансова наука и науката за поведенческите финанси, като за целта е направен задълбочен теоретичен обзор на наличната научна литература по проблема.

- Кандидатът успешно успява да очертае спецификите на основните теоретични концепции в науката за поведенческите финанси от гл.т. позицията на поведенческата теория на портфейла и поведенческия модел за оценка на активите и основните разновидности на пазарните аномалии.

- Авторът е представил задълбочен критичен анализ на концепциите, свързани със същността и разпространението на пазарните аномалии и т.н. ефект на инерцията.

- Обоснова се прилагането на кубичните сплайн-функции като подходящ метод за интерполация на липсващи исторически данни за борсовите цени на търгуваните на БФБ ценни книжа с цел приложението им при решение на проблема с ниската пазарна ликвидност при изследване ефекта на инерцията и на ефекта на притовоположността на такива гранични капиталови пазари като българския.

- Може определено да се каже, че д-р Божидар Недев се е утвърдил като специалист в областта на поведенческите финанси, като неговата експертиза е изключително ценна във връзка с управлението на инвестициите, капиталовите пазари и изучаване на инвеститорското поведение.

Заклучение

Д-р Божидар Недев участва в конкурса за придобиване на научното звание „доцент“ с достатъчна по обем и качество научна продукция. Професионалният и преподавателският опит на кандидата и посочените научни и научно-приложни приноси отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“ в СУ „Св. Кл. Охридски“. Това ми дава основание убедено да подкрепя присъждането на академичната длъжност „доцент“ в научна област 3 - „Социални, стопански и правни науки“, Професионално направление - 3.8. „Икономика“ /Корпоративни и поведенчески финанси/.

София, 21.03.2022 г.

Проф. д-р Мария Видолова